

WIADOMOŚCI KOŚCIELNE

DIECEZJI ŁOMŻYŃSKIEJ.

Nr 10

Łomża, dnia 1 października 1927

Rocznik I.

T R E Ś Ć:

114. Wizytowanie nauki religii w szko-
łach powszechnych.

115. Ławki w kościele.

116. Pomoc dla powodzian i pogo-
rzalców.

117. Egzamin wikariuszowski.

118. Zmiany w duchowieństwie.

Nr 114.

Wizytowanie nauki religii w szkołach powszechnych.

W Wiadomościach Kośc. diecezji Łomżyńskiej z d. 1 lutego b. r. pod Nr. 35 zapowiedziałem, iż podam sposób wizytowania nauki religii. Spełniając tę zapowiedź, podaję poniżej regulamin dla wizytatorów i schematy dla sprawozdań mających być przesyłane corocznie przez księży wizytatorów. Sprawozdania te zechcą Przew. Księża przesyłać do swych Ks. Ks. Dziekanów, a ci prześlą je do Kurji biskupiej.

Do Regulaminu dodaję jeszcze następujące uwagi:

1. Każdy wizytator powinien się dobrze zapoznać z programem obowiązującym dla nauki religii.
2. Należy stwierdzić, czy nauka religii odbywa się wedle tego programu, chociażby w przybliżeniu tylko i czy osoba nauczająca dobrze opanowała materiał lekcji, podany dzieciom.
3. Trzeba też zwrócić uwagę na to, czy dzieci rozpoczynają i kończą naukę religii pacierzem, czy poświęcają dostateczną uwagę wykładowi i czy go zrozumiały.
4. Należy unikać ogólnikowych powtórek i wrywania z całego materiału nauki religii te i owe tylko rzeczy. Sposób taki egzaminowania dzieci przyzwyczajają je do powierzchownego tylko uczenia się religii.
5. Do nauki religii należy także ćwiczenie w śpiewie pieśni kośc. Zatem przy wizytowaniu można poprosić nauczającego o zaintonowanie jednej z pieśni w programie wymienionych.

Zresztą zechcą WW. Księża zapoznać się z referatem o nauczaniu religii, wygłoszonym przez ks. Prof. Piankę na tegorocznej konferencji Ks. Ks. Dziekanów. Referat ten będzie przesłany wszystkim księżom wraz z protokołem konferencji.

Łomża, d. 24/9. 1927.

† Stanisław Bp.

Regulamin dla diecezjalnych księży wizytatorów nauki religii katolickiej w szkołach

1) W każdej diecezji Władza Duchowna wyznacza odpowiednią liczbę kapłanów dla wizytowania nauki religii w szkołach średnich i seminarjach nauczycielskich, w szkołach zawodowych i szkołach powszechnych.

2) Nazwiska diecezjalnych wizytatorów religii w szkołach średnich, Władza Duchowna podaje do wiadomości Ministra W. R. i O. P.; w szkołach powszech. do wiadomości Kuratorów okręgów szkolnych.

3) Księża wizytatorzy winni przynajmniej raz w roku wizytować powierzone sobie szkoły.

4) Wizytacja odbywa się w następujący sposób: Ksiądz wizytator po przybyciu do szkoły zwróci się do dyrektora lub kierownika szkoły i, o ile jest wyznania rzymsko-katolickiego, w jego towarzystwie uda się na lekcje religii. W klasie ks. wizytator pozdrowi dzieci słowem: „niech będzie pochwalony Jezus Chrystus”, poprosi prefekta lub nauczyciela religii o normalne prowadzenie lekcji. Przy końcu lekcji ks. wizytator, w razie potrzeby, zada kilka pytań dzieciom (nie czyniąc krytycznych uwag nauczycielowi wobec dzieci), a po skończonej lekcji w krótkich i gorących słowach zwróci się do dziatwy z zachętą do pilnego przykładania się do nauki w ogólności, a w szczególności do nauki religii, pożegna nauczyciela i dzieci i uda się do następnej klasy.

5) Ks. wizytator, po skończonej wizytacji danej szkoły, winien odbyć konferencję z ks. prefektem lub nauczycielem religii, udzielić im odpowiednich fachowych uwag i zebrać od nich wiadomości, związane z schematem sprawozdania, które należy napisać w domu i przesłać do Kurji biskupiej. Odpis ks. wizytator zatrzymuje u siebie.

6) Wspólne zebrania diecezjalnych księży wizytatorów z prefekta-
mi danej diecezji, odbywają się według wskazówek i rozporządzeń właściwej władzy duchownej, która oznacza termin konferencji, okręgi, w których się ks. wizytatorzy zbierać mają, oraz tematy, mające być omawiane.

SPRAWOZDANIE

**z pierwszej wizytacji nauki religii rzymsko-katolickiej w szko-
łach średnich i w szkołach powszechnych, w których naukę
prowadzi ksiądz prefekt.**

Miejscowość... Rok szkolny... Data wizytacji... Nazwa szkoły...
Nazwisko wizytującego...

1. Nazwisko wykładowego religję? Od ilu lat wykładowcy jest prefektem i od ilu lat jest prefektem w danej szkole? Cenzus naukowy wykładowego religję?
2. Czy ks. Prefekt wyklada religję we wszystkich klasach? Kto i w których klasach zastępuje prefekta, oraz czy ta osoba posiada misję kanoniczną od właściwej władzy duchownej?
3. Czy nauczanie religii odbywa się według przepisane go programu? Czy program jest całkowicie wyczerpany w poszczególnych klasach? Jak ie podręczniki w każdej klasie są przez ks. prefekta używane? Czy podręczniki te odpowiadają jego wymaganiom? Czy prefekt używa pomocy naukowych przy wykładzie religii i z jakim skutkiem? Czy szkoła posiada pomoce naukowe do wykładania religii i jakie? (podać dokładnie firmy wydawnicze). Jak ie zalety lub braki mają te pomoce?
4. Jaka ogólnie i z jakim skutkiem stosowana jest metoda przy nauczaniu religii? Jaka była treść lekcji podczas wizytacji i jak poszczególne lekcje wypadły pod względem treści i pod względem metodycznym?
5. O systemie ocen i sposobie ich dawania. Czy oceny są dawane za odpowiedzi krótkie czy za odpowiedzi wyczerpujące? Jak często są pytani uczniowie?
6. Jak ie są warunki i rezultaty pracy prefekta w szkole pod względem nauki religii?
7. Czy są specjalne nabożeństwa dla młodzieży szkolnej i o której godzinie? Czy na te nabożeństwa dzieci przychodzą z domu, czy też ze szkoły? Czy bywają głoszone egzorty dla dzieci i kto je głosi? Czy są chóry uczniowskie? Czy kolejno służą do Mszy Św. wszyscy uczniowie? Jaka jest najczęściej używana przez młodzież książka do nabożeństwa? Czy młodzież akuratnie uczęszcza na nabożeństwa szkolne?
8. Ile razy do roku i kiedy odbywa się Spowiedź i Komunia Św. młodzieży szkolnej?

9. W której klasie dzieci przystępują do pierwszej Spowiedzi i Komunii Św.; w jaki sposób odbywa się przygotowanie dzieci do pierwszej Spowiedzi i Komunii Św.?
10. Ile dni trwają rekolekcje szkolne? Czy rekolekcje urządzone są wspólnie dla wszystkich klas, czy też oddzielnie dla klas wyższych i niższych? Kto prowadzi rekolekcje? Czy i jakie stowarzyszenia religijne zostały założone w szkole?
11. Jakie są warunki i rezultaty pracy w szkole pod względem wychowania religijnego i moralnego młodzieży?
12. Czy prefekt bierze czynny udział w radach opiekuńczych, rodzicielskich, w wycieczkach, uroczystościach szkolnych? Czy prefekt zachowuje kontakt osobisty z uczniami poza szkołą i ich rodzicami? Czy prefekt bierze czynny udział w stowarzyszeniach uczniów? Jaki jest stosunek prefekta do kierownika szkoły, do personelu nauczycielskiego?
13. Jakie najważniejsze potrzeby religijne domagają się zadośćuczynienia?
14. Inne uwagi i spostrzeżenia wizytatora.
15. Czy wizytator odbył konferencję z ks. prefektem i jakie poczynił uwagi prefektowi.

NB. Po odbytych następnych wizytacjach danej szkoły, o ile w niej pozostaje dawny prefekt, należy do Kurji Biskupiej przesłać krótkie sprawozdanie o zmianach, które zaszły w nauczaniu religii.

SPRAWOZDANIE

z pierwszej wizytacji nauki religii rzymsko-katolickiej w szkołach powszechnych.

Miejscowość... Rok szkolny... Data wizytacji... Nazwa szkoły...

Nazwisko wizytującego...

1. Nazwisko wykładającego religję? W których klasach prowadzi naukę religii i czy posiada misję kanoniczną?
2. Czy nauczanie religii odbywa się według przepisane go programu?
3. Czy program jest całkowicie wyczerpany w poszczególnych klasach? Jakie podręczniki w każdej klasie są używane? Czy dzieci mają podręczniki do nauki religii? Czy szkoła posiada pomoce naukowe do wykładania religii i jakie?

4. Jaka ogólnie i z jakim skutkiem stosowana jest metoda przy nauczaniu religii? Jaka była treść lekcji podczas wizytacji i jak poszczególne lekcje wypadły pod względem treści i pod względem metodycznym?
5. Jakie są warunki i rezultaty pracy nauczyciela w szkole pod względem nauki religii?
6. Czy są specjalne nabożeństwa dla młodzieży szkół powszechnych? Czy na te nabożeństwa dzieci przychodzą z domu, czy też ze szkoły? Czy zabezpieczony jest odpowiedni nadzór nad młodzieżą? Czy bywają głoszone egzorty dla dzieci i kto je głosi? Jaka jest najczęściej używana przez młodzież książka do nabożeństwa? Czy młodzież akuratnie uczęszcza na nabożeństwa szkolne?
7. Ile razy do roku i kiedy odbywa się Spowiedź i Komunia Św. młodzieży szkolnej?
8. W której klasie dzieci przystępują do pierwszej Spowiedzi i Komunii Św.; w jaki sposób odbywa się przygotowanie dzieci do 1-ej spowiedzi i Komunii Św.?
9. Ile dni trwają rekolekcje szkolne? Kto prowadzi rekolekcje?
10. Jakie są warunki i rezultaty pracy w szkole pod względem wychowania religijnego i moralnego młodzieży?
11. Jakie najważniejsze potrzeby religijne domagają się zadośćuczynienia?
12. Inne uwagi i spostrzeżenia wizytatora.
13. Czy ksiądz wizytator odbył konferencję z nauczycielem religii i jakie uwagi poczynił nauczycielowi?

NB. Po odbytych następnych wizytacjach danej szkoły, o ile w niej prowadzi naukę religii dawny nauczyciel, należy do Kurji Biskupiej przestać krótkie sprawozdanie o zmianach, które zaszły w nauczaniu religii.

Nr 115.

Ławki w kościele.

Na tle wstawiania własnych ławek przez parafjan do kościoła lub używania tego samego miejsca w ławkach przez czas dłuższy, powstają nierzadko spory i niezadowolenia. Prawo kościelne nie pozwala na to, aby którykolwiek z wiernych posiadał miejsce w kościele dla siebie tylko za-

strzeżone bez wyraźnego zezwolenia Biskupa diecezjalnego. Jedynie osoby ~~pr~~astujące wysokie godności i urzędy w państwie mogą otrzymać wyznaczone im miejsca.

Dowiaduję się, iż niektórzy parafjanie roszczą sobie prawo dla siebie, a nawet dla całej rodziny, do miejsca stałego lub do całej ławki w kościele parafjalnym, powołując się bądź na zwyczaj, bądź na to, że sam lub jego przodkowie ławkę tę sprawili. Zaehodziły nawet wypadki, że osoby takie sprzedawały rzekome swoje prawo do ławki innym osobom. Są to oczywiście nadużycia, których żaden Proboszcz tolerować nie powinien!

WW. ks.ks. Proboszczowie zechcą zatem zbadać w najbliższym czasie, czy w ich kościołach są takie ławki sporne, albo czy ten i ów parafjanin rości sobie prawo do stałego miejsca w kościele. Jeżeliby się wykazało, że parafjanin ławkę własnym kosztem sprawił i że ją należy uważać za jego własność, niechaj Proboszcz zażąda od niego zrzeczenia się tej ławki na piśmie na własność kościoła. Wzamian za to może Proboszcz znowu na piśmie udzielić mu pozwolenia używania tej ławki **na przeciąg 3—5 lat**. O ile parafjanin którykolwiek na to się nie zgodzi, winien coprędzej ławkę z kościoła usunąć.

Dla przerywania roszczeń do stałego miejsca w ławce kościelnej należy miejsca w ławkach parafjanom takim zamieniać. Ktobykolwiek pragnął ofiarować ławkę do kościoła, winien zastosować ją do stylu kościoła i ławek innych, oraz winien wiedzieć, że ławka ofiarowana staje się własnością kościoła.

W myśl can. 1263 upoważniam WW. ks. ks. Proboszczów do przeznaczenia miejsca w ławie kośc. p. starości i nauczycielom dyżurującym dzieci szkolne podczas nabożeństwa. Także, o ile starczy ławek, można przeznaczyć miejsca członkom Rady parafjalnej na czas ich urzędowania. Jednakże miejsca te nie powinny się w zasadzie znajdować w prezbyterjum kościoła.

WW. ks. Proboszczów proszę o ścisłe przeprowadzenie niniejszego zarządzenia, aby usunąć wszelkie wątpliwości w sprawie ławek i zapobiec nadal nasyłaniu zażaleń do Kurji Biskupiej.

Łomża 24/9 1927.

† Stanisław Bp.

№ 116.

Pomoc dla powodzian i pogorzelców.

Małopolskę wschodnią nawiedziła straszna klęska powodzi, która spowodowała nieobliczalne straty i pogrążyła w nędzę przeważnie ludność

niezamożną. Do zaradzenia tej nędzy i do powetowania straty nie wystarczy doraźna pomoc rządowa lub ziem, sąsiadujących z terenem zniszczonym. Klęska jest tak wielką, iż dla jej opanowania potrzeba pomocy z wszystkich ziem polskich. Powstają przeto wszędzie Komitety dla zbierania ofiar.

WW. Ks.Ks. Proboszczów, proszę, ażeby powiadomili parafjan swoich o rozmiarze tego nieszczęścia i o potrzebie spieszenia z pomocą dla nieszczęśliwych. Jeżeli bądź komitet wojewódzki, bądź komitety powiatowe zwrócą się do Ks.Ks. Proboszczów o czynną współpracę w akcji składkowej, proszę wziąć w niej udział.

Zwracam się równocześnie do diecezjan moich w drugiej jeszcze potrzebie. Miejscowość Kapice w powiecie Szczuczyńskim nawiedził wielki pożar, który zniszczył dobytek parafjan. Rozpacz pogorzalców jest wielka, gdyż utracili wszystko, co posiadali. A ponieważ ludność to uboga, sami do podźwignięcia się z nieszczęścia nie są zdolni.

Kościół nasz św. łączy pod swemi skrzydłami wiernych nie tylko wspólnotą wiary, lecz także cnotą miłości bliźniego. Okażmy tę miłość wobec braci w Kapicach, w nieszczęściu pogrążonych, tem, że dopomożemy im do powstania z nędzy. W tym celu zechcą Imć. Ks. Proboszczowie w najbliższym czasie, objaśniewszy cel składki, zebrać składkę czy to w kościele czy poza kościołem i odesłać ją niezwłocznie do Kurji Biskupiej z oznaczeniem: składka na pogorzalców w Kapicach. Ufam, iż diecezjanie moi, kierując się dobrem swem sercem, nie poszczędzą grosza na ulżenie niedoli wzmiankowanym pogorzalcóm.

Łomża, d. 23 września 1927.

† Stanisław Bp.

№ 117.

Egzamin wikariuszowski.

Kurja podaje do wiadomości, że dnia 11 października r. b. godz. 14¹⁵ odbędzie się w Seminarjum Duchownem egzamin dla księży, którzy w dniu 1 lipca r. b. na egzamin nie przybyli.

№ 118.

Zmiany w Duchowieństwie.

Ks. Czesław Rogalski, wikariusz w Nowogrodzie, otrzymał pozwolenie na studia wyższe.

Dnia 5 września r. b. zmarł w Zuzeli ks. prałat Walenty Załuska
R. i. P.

Nakładem Kurji diecezjalnej w Łomży. Czcionkami Drukarni diecezjalnej.